

gn̄yis pa dri ma med pa'i 'od ces bya ba. 'bro lo tsā ba shes rab grags pa (Trans.) // The Derge's Buddhist Canon, Kanjur. URL: <http://www.rkts.org/etexts/completeu.php?coll=D&id=D845> (дата звернення: 26.05.2024).

6. Wayman A. The Buddhist Tantras: light on Indo-Tibetan esotericism. NY: Samuel Weiser, 1973. 247 p.

УДК 1(091)(520)

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-414-9-22>

Капранов С. В.

ORCID: 0000-0003-0320-0991

кандидат філософських наук, старший науковий співробітник,

старший науковий співробітник відділу

Азіатсько-Тихоокеанського регіону

Інститут сходознавства імені А. Ю. Кримського

Національної академії наук України

м. Київ, Україна

ЗАХІДНА ФІЛОСОФІЯ В “ДОСЛІДЖЕННІ БЛАГА” НІСІДИ КІТАРО

Ключові слова: японська філософія, доба Мейдзі, діалог культур, Нісіда Кітаро.

Книжка Нісіди Кітаро “Дослідження блага” [1], вперше опублікована 1911 року, стала важливою віхою в історії японської філософії – вона позначила завершення періоду засвоєння західної філософії та початок плідного синтезу її з традиційною східноазійською думкою, здійсненого школою Кіото. Добре відомо, що Нісіда у своїх працях користувався західним понятійним апаратом та цитував переважно західних філософів і відкрито посилатися на буддійські тексти став лише в останні роки своєї діяльності [2, с. 2]. Щодо “Дослідження блага”, то дослідники зазвичай зазначають вплив Вільяма Джеймса, Вільгельма Вундта та Анрі Бергсона. Цього, можливо, і досить, якщо розглядати “Дослідження блага” лише як перший етап у розвитку думки Нісіди. Проте на цю працю можна подивитися інакше – у контексті історії японської філософії: вона вийшла наприкінці доби Мейдзі (1868–1912), а отже, стала в певному сенсі інтелектуальним підсумком цієї переломної епохи. Тому варто було б докладніше проаналізувати, на яких саме західних філософів покликається в ній

Нісіда, які саме їхні ідеї викликають у нього інтерес і як він їх сприймає, як розвиває або критикує. Це свідчить не лише про самого Нісіду, а й про обрії інтелектуального світу його сучасників. У цій доповіді ми зосередимося переважно на першому питанні. Загалом у зазначеній праці згадано понад 40 західних філософів – від Геракліта й до сучасників Нісіди. На першому місці серед них за кількістю згадок давньогрецькі мислителі – Платон та Арістотель, неодноразово згадано стоїків, кініків і одного разу кіренаїків. З ними суперничає німецька класична філософія – Гегель і Кант. Безперечно, Джеймс, Вундт і їхні послідовники є важливими, проте за частотністю вони поступаються класикам західної думки. Неодноразово Нісіда звертається до Спінози. Крім того, у “Дослідженні блага” зустрічаємо імена середньовічних мистиків (Діонісія Ареопагіта, Миколи Кузанського, Майстра Екгарта), представників британського емпіризму (Локка, Гоббса, Мілла), позитивістів (Герберта Спенсера та Іполита Тена) та ін. З іншого боку, з відомих представників європейського ірраціоналізму Нісіда звертається лише до Шопенгауера й жодного разу не згадує Ніцше, К’єркегора чи Бергсона. Твердження про вплив останнього на “Дослідження блага” базуються на пізньому (1941 р.) свідченні самого Нісіди [3, с. 96–97]. Як ми бачимо, Нісіда та загалом японські інтелектуали кінця доби Мейдзі були добре знайомі із західною філософією, як класичною, так і сучасною їм.

Література:

1. 西田幾多郎。善の研究。東京：岩波書店，2001。256頁。
2. Nishida Kitaro. Last Writings: Nothingness and the Religious Worldview. Translated with an Introduction by D. Dilworth. Honolulu : University of Hawaii Press, 1987.
3. Yusa M. Zen & Philosophy: An Intellectual Biography of Nishida Kitaro. Honolulu : University of Hawai’i Press, 2002.